

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві (реєстр. № 3769 від 14 січня 2016 року).

За дорученням Голови Верховної Ради України від 15 січня 2016 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 30 березня 2016 року (протокол № 45) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві (реєстр. № 3769 від 14 січня 2016 року), поданий Президентом України як невідкладний (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою основною метою Законопроекту є впровадження інституту електронного наказного провадження, що сприятиме зниженню навантаження на судову систему України, забезпеченню своєчасного і ефективного захисту порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, зменшенню витрат з державного бюджету на утримання судових органів.

Для досягнення мети Президентом України пропонується внести зміни до Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), законів України «Про доступ до судових рішень», «Про судову систему і статус суддів», «Про виконавче провадження», «Про судовий збір», якими передбачити запровадження автоматизованої системи електронного наказного провадження, а також визначити, що розгляд господарських справ у порядку електронного наказного провадження буде віднесено до підсудності господарського суду Чернігівської області, а розгляд цивільних – до підсудності Броварського районного суду Київської області.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

Згідно зі статтею 8 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН, кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом.

Відповідно до статті 55 Основного Закону України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі (частина 2 статті 124).

Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи № R (81) 7 від 14 травня 1981 року стосовно шляхів полегшення доступу до правосуддя визначається необхідність державам-членам розробити заходи щодо безспірних позовних вимог, які б забезпечували максимальне скорочення строків ухвалення остаточного рішення без зайвих формальностей та особистого прибуття до суду чи зайвих витрат (пункт 9), а також передбачити спрощений порядок судочинства (пункт 15).

У преамбулі Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (84) 5 від 28 лютого 1984 року стосовно принципів цивільного судочинства, що направлені на удосконалення судової системи наголошується на важливість спрощення цивільного судочинства і забезпечення доступу сторін до спрощених й більш швидких його форм, а відповідно до принципу 8 даного документу рекомендується передбачити конкретні привила чи звід правил, які пришвидшать вирішення спору у випадках пов'язаних з безспірним правом, завчасно оціненою шкодою, а також у випадках, пов'язаних з позовами на невеликі суми. Також у принципі 9 Рекомендацій зазначається, що судові органи повинні мати в своєму розпорядженні найсучасніші технічні засоби для того, щоб вони могли здійснювати правосуддя найефективнішим чином, зокрема, шляхом полегшення доступу до різних джерел права, а також шляхом прискорення процесу здійснення правосуддя.

Зазначені рекомендації та принципи певною мірою відображені в положеннях Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схваленою Указом Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006.

Разом з тим, варто врахувати позитивний досвід Республіки Польща, який показує, що завдяки запровадженню системи «електронного суду» в країні спростився доступ до правосуддя, а судова система стала більш простою, чіткою та прозорою.

Так, зважаючи на значну кількість справ в Україні щодо стягнення грошових коштів за договірними зобов'язаннями, а також на надмірну завантаженість органів судової влади, запровадження європейської практики електронного судового наказу в рамках цивільного та господарського судочинства дозволить спростити і прискорити процес судового захисту порушених прав та законних інтересів осіб при стягненні безспірних грошових заборгованостей.

Положеннями Конституції України передбачено, що питання судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України вважає за доцільне за результатами розгляду в першому читанні Законопроект направити на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві (реєстр. № 3769 від 14 січня 2016 року), поданий Президентом України як невідкладний, прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету Князевича Р.П.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ